

yükseliyor.

Fas önlerindeki kaza "Çok Büyük Deniz Taşıyıcıları" sorununu bir daha gündeme getiriyor. Bugün dünya denizlerinde dolaşan yaklaşık 750 süpertankerden çoğu 1972 ve 77 arasında kızaktan indirilmiş. Uzmanları bu gemilerin yaşam sürelerinin onbeş yirmi yıl olduğunu söylüyorlar. Ayrıca limanlarda yapılan kontrollarda bu tankerlerin çoğunda yangın söndürme araçları olmadığı, kurtarma malzemesinin eksikliği ve güvenlik sistemlerinin işlemediği ortaya çıktı. Son 14 ay içinde 5 İran tankeri zorunlu tamirata alındı. Bunlardan üçü Chark'ın kardeşleriydi...

Komşu Irak ile dokuz yıllık savaş İranlı gemi sahiplerini teknelerinden bir şey beklememeye götürmüş. Rotterdam'da alıkoymulan İran gemilerinden birinin makına dairesinde, bir roketin açtığı büyük bir delik bulundu. Chark 5 de, Körfez Savaşı'nda ön cep-

hedeydi. 7 şubat 1988 de onun payına da 500 kiloluk bir bomba düşmüştü...

Chark 5 ile dolaşan bombaların yarattığı tehlike iyice ortaya çıktı. "Şimdiye kadar yaşanmamış bir durumla karşı karşıyayız" diyordu bir uzman, tanker açık denize çekilirken. Hiç bir hükümet olayı dünyaya duyurmadı. Belki de İranlı gemi sahibi kurtarmaya çalışmasaydı, tanker kara petrol denizinin ortasında yüzüp duracaktı!"

Ayrıca ne yazık ki olaya kimse sahip çıkmıyor. Smit Internationale'den bir sözcü: "Kanarya Adaları'nın sakın denizlerinde tankerde kalan petrolü aktarmak istiyoruz. Bunun için İspanyol hükümetinin iznini bekliyoruz" derken, İspanya tehlikenin açık denizde kalmasından yana, Atlantik Adaları'nın turistik sahillerinden mümkün olduğu kadar uzakta...

24 saat acil servis

Tüccarbaşı Teşhis ve Tedavi Polikliniği

Şemsettin Günaltay Cad. (Minibüs yolu)
No. 228 Tüccarbaşı Otobüs Durağı
Erenköy Tel: 355 31 63

- Bütün Branşlarda Uzman Hekim
- Röntgen, Laboratuvar, Diş
- Akupunktur
(Zayıflama, Sigara Bırakma)
- Estetik Ameliyatlar
- Boğaz, Burun Uzman Hekimliği
- Dahiliye
- Hariciye
- Kadın Doğum
- Kulak, Burun, Boğaz
- Cildiye
- Bevlıye
- Göz
- Diş
- Ortopedi
- Noroloji
- Psikiatri
- Fizik Tedavi

Yeni Toplumun Yapısı

YENİ BİR İNSAN BİLİMİ

Yeni bir toplum kurulmasından söz ettiğimizde, ilk olarak bu çabayı engelleyebilecek faktörleri tanımak ve ortaya koymak gerekir. Engellerin tanınması yolunda atılacak adımlar, bu değişimi gerçekleştirmek için neden bu denli az çaba gösterildiğinin anlaşılmasına da yarayacaktır. «Neden olanaksız bir şeyi gerçekleştirmeye çalışalım?» diye düşünebilir ve: «Şimdiki gidişimiz bizi güvenlik ve mutluluğa ulaştırıcakmış gibi, onu izlemeyi sürdürülim» diye devam edebilirler. İçinde şüphe duyan, ama dışa karşı iyimser bir maske taşıyan kişilerin doğru davranışlarını söylemeyiz. Umudunu yitirmemiş olanlar ise, gerçekçi düşünüp, hayalleri atarlar ve sorunların gözünün içine çekinmeden bakabilirlerse başarıya ulaşabilirler. Bu akıllı ve cesur tavır «uyanık ütöistleri» «hayalciler» den ayıran en önemli niteliktir.

Şimdi, yeni bir toplumun kurulması çabasında karşımıza çıkabilecek önemli sorunlardan bazıları- nı ele alalım:

* İlk olarak, endüstriyel üretim biçiminin, total merkezileşmeye gitmeden, yani ilk dönem faşizmlerine ya da güler yüzlü teknokratik bir faşizme dönüşmeden, bu yeni toplumsal düzenle nasıl uyuşturulacağı sorununun çözümlenmesi gerekir.

* Yeni ekonomi planı, artık bir hayal veya kurgu-bilim ögesi olan «tam rekabet piyasası» düşünce

sinden vazgeçilerek, merkezilikten uzak bir biçimde hazırlanmalıdır.

* Sınırsız ekonomik gelişme amacı terk edilmeli, onun yerine selektif bir gelişme hedef alınmalı, böylece insanın ekonominin tutsağı olma tehlikesinin önüne geçilmiş olacaktır.

* Çalışma koşullarını ve işe bakış açısını kökten değiştirmek gereklidir. Bu alanda maddesel kazancın yerine, psikik tatminlerin öne alınmasını ve insanların mutlu olabilmelerini sağlayarak, onları işlerine karşı çok yönlü bir çaba ile yönelmeli ve böyle motive etmelidir.

* Bilimsel gelişmeler desteklenirken, bir yandan da onların pratik kullanımlarının, insan için bir tehlike olmasının engellenmesi ve gelişmelerin denetlenmesi gereklidir.

* İnsanlara huzur duymalarını, sevinçli ve mutlu olmalarını sağlayacak koşullar hazırlanmalı ve onları yalnızca «eğlenceye» yöneltilip, ihtiraslarını tatmine çalışmaktan kurtaracak yeni düzenlemeler getirilmelidir.

* Bireylerin varlıklarını, bürokrasiye bağlı olup, ona teslimiyet göstermeleri gerekmeden de, güvence altına almak gerekir.

* Bireysel etkenlik ve inisiyatif olanağının, yaşamın tüm alanlarına yayılmasına çalışılmalıdır.

Tekniğin gelişiminde bazı zorluklar aşılamayacak gibi görünmüş, ama sonra onların da üstesinden gelmek mümkün olmuştur. Buna benzer biçimde yukarıda sıralanan sorunlar da, çözümlenmeye

cekmiş gibi gelebilir insana. Tekniğin sorunları aşmada kullandığı yöntem, doğaya egemen olabilmek için önce onu incelemek ve sonra da tanıyarak, bilgisine varmak ilkesine göre çalışan bilimsel bir çaba olarak belirmiştir. (Francis Bacon: Novum Organum, 1620) Onyedinci yüzyılın bu bilimsel aşaması, insanlara, hayal ettikleri birçok şeyi gerçekleştirme olanağını vermiştir.

Ama bugün, yaklaşık üçbuçuk yüzyıl sonra bizler, çok daha değişik ve «yeni bir bilim» e ihtiyaç duymaktayız. Uygulamalı bilimler ve toplum reorganizasyonu sanatı için bizlere gereken, insanı temel olarak alan, hümaniter bir bilimdir.

Uçmak gibi «teknik» düşler, yeni doğa bilimleri aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Bir bütün haline gelmiş, ekonomik zorluklardan, savaş ve sınıf kavgalarından arınmış, barış ve dayanışma içinde yaşayan bir insanlığın özlemine yansıtan Mesih çağı inancı gibi «insancıl» düşlerin gerçekleşebilmesi ise, teknik konularda gösterdiğimiz enerji, zekâ ve hayranlığı, bu alanda da gösterebilmemize bağlıdır. Jules Verne'i okumakla denizaltıları yapmak mümkün olmadığı gibi, peygamberlerin kitaplarını okumakla da, insancıl bir toplum yaratamayız.

Doğa bilimlerin davranış biçimlerinden, yeni bir sosyal bilime geçişte başarılı olup, olamayacağımızı önceden kestirebilmek olanaksızdır. Ancak bu konudaki başarımız, insan türünün sürüp, sürmemesinin bir göstergesi olacaktır. **Bunun için çok sayıda iyi yetişmiş, disiplinli ve çalışkan erkek ile kadının, yeni ve insancıl bir ruhla dolmaları, sonra da büyük bir çabayla işe koyulma-**

ları gerekmektedir. Yalnız bu arada unutulmaması gereken bir nokta, amacın doğaya değil, tekniğe ve önce Batı dünyasını, sonra da tüm insanlığı yok olma tehlikesi ile başbaşa bırakan, toplumdaki akıldışı güçlere ve kurumlara egemen olmak konusunda yoğunlaşması gerektiğini, ana ilke olarak kabul etmektir.

İnanıyorum ki insanlığın geleceği, günümüzdeki krizin uyaracağı bazı yetenekli insanların kendilerini yeni hümaniter (insancıl) bilimin emrine vererek, titiz bir çalışma ile çözülemeyen gibi gelen sorunların üstesinden gelmeye çalışmaya başlamalarına bağlıdır. Çünkü bütün umut onlardadır.

Üretim araçlarının toplumsallaştırılması ve buna benzer amaçlar, sosyalist ve komünist sloganlar olmuşlar ve gerçek sosyalizmin uygulamasını saptırmaktan başka bir işe de yaramamışlardır. «Proleterya diktatoyası» ya da «entellektüel elit tabaka» gibi kavramlar «serbest rekabet ekonomisi» ya da «özgür» uluslar gibi sözlerden bile daha yanıltıcı ve gerçekleri örtücü bir işlev görmüşlerdir. Marx'dan Lenin'e kadar olan sosyalistlerin ve komünistlerin, istedikleri toplum yapısı için hiç bir kesin planları yoktu ve bu, sosyalizmin en zayıf tarafıydı. Halbuki «olmak» biçimli bir dünya anlayışının temelini oluşturacak olan yeni bir toplum yapısının, olanaklar ile zorunluklar arasındaki uzlaşmazlığı giderme konusunda bir çok modele, öneriye, araştırma ve deneye ihtiyacı vardır. Daha açık olarak söylemek istersek, yeni bir toplum için ayrıntılı ve uzun dönemli planlamaların yanı sıra, ilk adımlar için kısa dönemli ve uygulanabilir önerilere

Erich Fromm

de gerek duyulmaktadır. Önemli bir konu da, bu planları hazırlayanların hümaniter bir ruha sahip olmaları gerekliliğidir. Eğer insanların gelecek konusunda bir tasarımları varsa ve bunun gerçekleşmesi için nelerin yapılacağını biliyorlarsa, cesaretleri artar ve

duyacakları hayranlık, korkularının dağılmasına yol açar.

Ekonomi ve politikanın insanların ihtiyaçlarına göre düzenlenebilmesi için, yeni toplum modelinin, yabancılaşmamış ve «olmak» kökenli davranış biçimlerine uygun olarak hazırlanması gerekir. Yani insanları, ne zorla fakir yaşamaya itmek, ne de kapitalist ekonomilerin işleyebilmesi uğrunda insanları çok tüketime yönelterek, günümüz endüstrileşmiş ülkelerinde olduğu gibi «homo consumers» olmak zorunda bırakmamak gerekir. İnsanları zorlamaktan vazgeçmelidir. Ama çok tüketmek ve daha çok üretmek temeline dayalı endüstri toplumları, yaşayabilmek için insanları patolojik sayılabilecek bir tüketim hırsına zorlamaktadırlar. Eğer insanların özgür olabilmeleri, zorlanmalardan kurtulmalarına bağlıysa, ekonomik sistemlerin kökten değiştirilmesi gerekmektedir. Günümüzde sağlıklı bir ekonomi için, hasta insanlara ihtiyaç vardır. Oysa amacımız sağlıklı insanlar için, sağlıklı bir ekonomi kurmak olmalıdır.

YAŞ DAL

Eğer bir çocuk kavgaya ve gürültü içinde yaşarsa, kavgacılık öğrenir.

Eğer bir çocuk korku içinde yaşarsa, korkmayı öğrenir.

Eğer bir çocuk kıskançlık içinde yaşarsa, nefret etmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk cesaret ve güven veren insanlar arasında yaşarsa, kendine güvenmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk övmeyi bilen insanlarla beraber yaşarsa, takdir etmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk sevgi içinde yaşarsa, sevmeyi öğrenir.

Ann Landers

